

C. van der Leest, Meditaties - van pasen tot pinksteren

Uit: D. Vreugdenhil (redactie), Bijbels Dagboek. Van boek tot boek van dag tot dag, Enschede 1979

Het lege graf was geen bedrog (Matt.27:62-66)

Lezen: Matt.27:57-28:4 (p.399: zaterdag voor pasen)

Was Christus' graf die zondagmorgen werkelijk leeg? Vaak heeft men het in dit verband over misverstanden of zelfs over bedrog. Wie dit verdedigt, is ver heen. Want God heeft het op allerlei manier laten bevestigen, dat Christus echt levend is geworden. Hiervan heeft Hij ons onverdachte getuigen gegeven. Daartoe behoren indirect zelfs joodse leiders. Wat is er namelijk gebeurd?

De dag na de kruisiging (nota bene op sabbat, verg. Joh.5:16) zijn leden van het Sanhedrin naar Pilatus toegegaan om Jezus' graf beveiligd te krijgen. Dat ze er toen pas achteraan gingen, is begrijpelijk. Werd een terechtgestelde van zijn kruis verwijderd, dan werd hij gewoonlijk in de grond gestopt of verbrand. De joodse leiders zullen erop gerekend hebben, dat deze regel ook dit keer toegepast was. Maar al gauw bleek hun, dat Jozef van Arimatea Jezus' dode lichaam in zijn grafkamer had bijgezet. Hierdoor was het binnen het bereik van Christus' aanhang. Daarom gingen ze meteen naar Pilatus. Tegenover hem duidden ze Jezus aan als, "die bedrieger": een bewijs hoe ze Hem haatten. En zij waren nog wel kerkmensen. Daaruit blijkt maar weer, hoe ver ook zij kunnen afdwalen, als God hen niet tegenhoudt.

De joodse leiders herinnerden aan een uitspraak van Jezus van zo'n 1½ jaar geleden, zie Mt.12:38-40. Niet dat ze eraan geloofden, tenminste... In elk geval waren ze er bang voor, dat Jezus' volgelingen zouden proberen die voorspelling waar te maken. Vandaar hun verzoek het graf te beveiligen. Want stel dat de leerlingen het lichaam van hun Meester zouden weghalen en tegen de mensen zouden zeggen: "Hij is uit zijn graf opgestaan." Dan zouden ze nog verder van huis zijn dan vóór het proces. Dus moest Pilatus wel aan hun verzoek voldoen. Inderdaad kregen ze de nodige volmachten. Persoonlijk verzegelden ze het graf, allereerst nodig om de soldaten. Zonder een dergelijke beveiliging konden ze door iemand omgekocht worden om hem de toegang tot het graf te verlenen. Maar nu zouden de soldaten zich voor zoiets niet lenen, want schending van het verzegelde graf zou direkt gemerkt worden.

Het was nu onmogelijk voor Jezus' volgelingen lijkroof te plegen. Nooit zouden ze op grond dáárvan kunnen beweren: "Onze Meester is uit zijn graf opgestaan". Toch hebben ze dit later uitgebazuind. Door de activiteiten van de joodse leiders, dus door hun zegels en hun wachtpost, kon dit geen kwestie van bedrog zijn. Zo heeft God Christus' felste tegenstanders erbij ingeschakeld om het echt-gebeurd-zijn van Christus' levendwording te laten uitkomen. Wie nu nog van bedrog spreekt, heeft de feiten tegen zich.

Christus' levendwording gebeurde ongezien (Matt.28:1-10)

(p.400; stond op p.401: paastijd)

In de uitgave van het NBG heeft Matt. 28 als opschrift: "De opstanding". Je zou dan verwachten, dat in dat hoofdstuk wordt verhaald hoe Christus levend werd en zijn graf verliet. Het opvallende is nu, dat iets dergelijks bij Matt. ontbreekt. Ook de andere Evangeliën vertellen ons op dit punt niets naders. Ze geven wel allerlei details door, maar de hoofdpersoon ontbreekt aanvankelijk. Soms wordt gemeend, dat Matt. Christus' opstaan uit het graf nagenoeg helemaal aanduidt. De aardbeving van vs. 2 zou dan het moment van zijn levendwording begeleiden. Verder zou de engel de steen allereerst weggewenteld hebben om Christus vrij baan naar buiten te geven.

Nauwkeurige lezing van Matt. 28 kan onmogelijk tot dergelijke konklusies aanleiding geven. Zo wordt de bezigheid van de engel niet met Jezus in verband gebracht, maar met de vrouwen. Het graf is dus niet geopend om Christus naar buiten te laten gaan, maar om de vrouwen gelegenheid te geven naar binnen te komen. Hieruit moeten we wel afleiden: Christus' levendwording is gebeurd nog voordat de engel bij het graf aangekomen was en de aardbeving plaatsvond. Zonder dat iemand het heeft gemerkt, is Christus overeind gekomen, uit zijn linnen wikkels, en is Hij het graf uitgegaan. Is hierdoor het grote nieuws over Christus' levendwording niet wat karig uitgevallen? Geen spektakulaire verschijnselen, geen ooggetuigen en dus geen regelrecht verslag.

Voor de goede verstaander maken echter enkele simpele details het ongeziene feit van Jezus' opstaan uit het graf indrukwekkend. Want stellen wij het ons eens voor: De verzegeling van de grafsteen was ongeschonden en de bewakers stonden heldhaftig op hun post. Zo op het oog was het duidelijk: Jezus' lichaam lag nog altijd, hermetisch afgesloten, in de grafkamer. Maar ondertussen was het niet meer zo! Zonder zich door iets of iemand te laten tegenhouden, was Christus zijn gang gegaan.

Maar hoe weten we dit nu zeker? Zou het wel waar zijn? Inderdaad, van het eigenlijke feit is niemand getuige geweest. Toch staat het vast: Christus is uit zijn graf tevoorschijn gekomen. Als we tenminste het bewijs aanvaarden, dat de Bijbel ons levert. Want die bevat tal van getuigenverklaringen van mensen die de levendgeworden Christus met eigen ogen hebben gezien. Het was God er duidelijk alles aan gelegen ons te overtuigen van het echt-gebeurd-zijn van Christus' oprijzen uit het graf. Maar dan kunnen we er niet onderuit het te geloven: Die vroege zondagmorgen was Christus' graf werkelijk leeg. We hebben als kerk te doen met een levende Heer.

Christus' levendwording was onverwacht (Matt.28:1-6a)

Lezen: Matt.28:1-10 (p.401; stond op p.400: Paastijd)

Het was zondag, heel vroeg in de morgen, dat een groepje vrouwen Jeruzalem verliet. Als ze geleefd hadden met Christus' woord, was hun tocht vreugdevol geweest. Want Christus had herhaaldelijk gezegd (ook de engel bij het graf herinnerde eraan, vs.6a): "Ik word gedood, maar op de derde dag sta Ik op uit het graf" (Matt.16:21; 17:23; 20:19). En deze zondagmorgen was het de derde dag (tenminste naar joodse telling, waarbij een deel van de dag als een hele dag wordt gerekend). Maar anders dan de joodse leiders waren de vrouwen, en alle leerlingen, Christus' onderwijs op dit punt vergeten. Ze zagen hun Meester slechts als "de gekruisigde", zoals de engel zei (vs. 5b), als iemand die aan het kruis voorgoed aan zijn einde gekomen was. Daarom ontbrak bij hen zelfs vage hoop op een eventuele levend wording. Dat blijkt uit het feit, dat de vrouwen het graf gingen "bezien", zoals Matt. het formuleert. Blijkens Luc.24:1 betekent dit, dat ze Jezus met geurige balsems wilden zalven. De vrijdagavond na zijn sterven was Christus in verband met de naderende sabbat inderhaast begraven. Nu wilden de vrouwen alsnog de laatste hand leggen aan zijn begrafenis. In feite een stuitend iets, want Christus had nog zo gezegd; "Op de derde dag sta Ik op uit het graf." Maar de vrouwen verwachtten niets. Ze konden niet verder kijken dan tot Christus' dood.

Ondertussen bleek uit hun zondagse onderneming wel, hoezeer ze aan Christus gehecht waren. Daarom heeft Hij hen niet losgelaten.

Terwijl ze onderweg waren, daalde er een engel bij het graf neer, die de steen van de opening wegwentelde. Dit ging met zoveel kracht gepaard, dat er een hevige aardbeving ontstond. Met zijn gebaar maakte de engel alle veiligheidsmaatregelen van de joodse leiders ineens ongedaan. Terwijl de bewakers in paniek wegvluchtten, verschenen de vrouwen bij het graf. Ze werden meteen gerustgesteld, want de engel wist: Hoe fout ze ook waren, hun hart ging toch maar naar Christus uit. Zij kregen dan ook het grote nieuws van deze zondagmorgen te horen: "Jezus is niet meer hier, want Hij is weer levend geworden."

Dit feit is zo groots, dat we het wekelijks herdenken door 's zondags als gemeente samen te komen. Want met Christus' levendwording is de uitvoering van Gods reddingsplan beslissend verder gekomen. Door Hem uit zijn graf te laten opstaan heeft God overduidelijk te kennen gegeven, dat Christus onze overtredingen volledig heeft uitgeboet. Daarom móest de dood Hem wel loslaten. Hierdoor is Hij meteen in staat ons deel te geven aan wat Hij heeft bereikt. Het woord van de engel tot de vrouwen bezorgt ons dan ook tot op de dag van vandaag grote vreugde.

Christus' graf is voor ons leeg gezien (Joh.20:1-8)

Lezen: Joh.20:1-10 (p.402: paastijd)

Van de vrouwen die de bewuste zondagmorgen onderweg gingen, is Maria van Magdala voortijdig teruggekeerd. Op een afstand ontdekten de vrouwen namelijk, dat de steen voor het graf weg was. In haar ontsteltenis rende Maria toen meteen terug naar de stad. Voor haar was het duidelijk: Er was lijfroof gepleegd. In Jeruzalem gaf ze haar veronderstelling door aan Petrus en Johannes. Haastig gingen die toen op pad. Johannes keek het eerst in de grafkamer en had direkt zijn konklusie klaar. Maar wát zag hij dan? Voor een antwoord hierop moeten we bedenken, dat bij Jezus' begrafenis zo'n 32 kilo balsem is gebruikt (Joh.19:39-40). In de tijd dat Christus in het graf lag, is zijn lijkwade met die balsem doortrokken en tenslotte hardgeworden. Johannes zag zo een stijfgeworden lijkwade in de vorm van een mens. Hierdoor stond voor hem vast, dat Christus' lichaam er nog was. Daarom ging hij het graf niet binnen.

Petrus wel en hij nam alles grondig op. En opeens zag hij iets opvallends: De zweetdoek - samengewikkeld als een tulband en door de balsem in deze vorm gebleven - lag niet meer in het verlengde van de lijkwade, op de plaats waar Jezus' hoofd had moeten liggen, maar apart. Toen besefte Petrus: Al had de lijkwade de omtrekken van Jezus' lichaam, ze was leeg! Volgens Luc.24:12 bracht dit hem alleen tot verbazing. Bij zijn nader onderzoek kwam Johannes verder. Hij geloofde: Christus' is kennelijk weer levend geworden. Hij heeft de hardgeworden lijkwade verlaten, de zweetdoek afgedaan en is uit het graf gegaan.

Deze gang van zaken roept als vanzelf de vraag op: Waarom heeft Christus die verwarring op die zondagmorgen niet voorkomen? Als Hij zich meteen had vertoond, zou dat voor de zijnen teveel ineens zijn geweest. Ze waren dan zo overrompeld, dat er bij hen geen hecht geloof was ontstaan. Voor de leerlingen stond immers vast: Het was voorgoed met Christus gedaan. Geen moment kwam het bij hen op, dat er een vervolg kon komen. Daarom moesten ze stap voor stap over dit dode punt heengeholpen worden. Langzaam moest het bij hen groeien, dat Golgotha niet het laatste was. Pas toen achtte Christus de tijd rijp zich persoonlijk aan hen te laten zien. Hij wilde getuigen hebben, die zeker waren van hun zaak. En dat niet alleen om henzelf, maar vooral om ons. Wij moeten immers afgaan op wat zij hebben gezien en erkend. Terwijl Christus die zondagmorgen zijn leerlingen naar de waarheid leidde, had Hij dus ons op het oog. Ook wij moesten te zijner tijd, aan de hand van de ooggetuigen, gaan geloven dat Jezus leeft.

Christus' zorg voor het fundament van zijn kerk (Joh.20:24-28)

Lezen: Joh.20:19-31 (p.403: paastijd)

Alle leerlingen weigerden aanvankelijk het feit van Christus' levendwording te aanvaarden (Mark.16:11, 13; Luk.24:11,41a). Aan hun ongeloof kwam pas een einde, toen Christus zich aan hen vertoonde en door hen liet aanraken. Maar deze zondagse ontmoeting had Thomas om een onbekende reden gemist. Daarom bleef hij afwijzend staan tegenover de overtuiging van zijn medeleerlingen. Pas als hij dezelfde tastbare bewijzen had ontvangen als zij, zou ook hij het geloven.

Overigens moeten we niet al te zeer letten op Thomas' persóón. Het gaat om zijn functie. Niet voor niets heet hij "één van de twaalf". Hij behoorde dus tot de kring leerlingen die Christus als apostel had uitgekozen. En die zouden met hun boodschap het fundament vormen van de christelijke kerk (Ef.2:20; Openb.21:14). Maar om als zodanig te kunnen fungeren moest er bij de twaalf volledige zekerheid bestaan over wat er allemaal met Christus, ook na zijn sterven, gebeurd was.

Stel nu dat Thomas Jezus niet in levende lijve had gezien. Dan was het voor hem onmogelijk geweest funderend voor de kerk werkzaam te zijn. Bovendien was in dat geval de funderende taak van de overigen een hachelijke zaak geworden. Want tegenover hun stellige uitspraken stond dan de twijfel van Thomas. Christus wilde de kerk echter een hechte grondslag geven. Maar hiervoor was van zijn levendwording een eenparige getuigenverklaring nodig. Vandaar dat Jezus eveneens aan Thomas verscheen. Vandaar ook dat deze verschijning niet op een willekeurige dag bij hem thuis plaatsvond, maar op de volgende zondag, terwijl hij in gezelschap was van zijn mede-apostelen. Door dit laatste komt nog eens duidelijk uit: Jezus was niet slechts bezig in te spelen op de persoonlijke gevoelens van zijn leerlingen. Hij zette zich in voor de vorming van de kerk en haar fundament.

Toen Christus aan de zijnen verscheen, wendde Hij zich na zijn groet direct tot Thomas. Die had een paar dagen hiervoor gezegd: "Pas als ik Jezus' lidtekens heb aangeraakt, zal ik aan zijn levendwording geloven." Nu zei Jezus tegen hem: "Ga je gang, maar erken dan ook dat Ik werkelijk uit mijn graf ben opgestaan." Dit alles overweldigde Thomas zo, dat hij direct overtuigd reageerde: "U bent mijn Heer en mijn God." Nu kon in feite ook van hem gelden, wat Christus tevoren al eens tegen Petrus had gezegd: "Op jou als rots, als fundament zal Ik mijn kerk bouwen" (Matt.16:16-18). Thomas was nu evengoed als de overigen geschikt om als apostel van betekenis te zijn voor de kerk van alle tijden. Op basis van hun gelijkkluidende getuigenverklaringen kunnen wij nu met zekerheid geloven in de levende Jezus Christus.

Sinds zijn vertrek troont Christus als koning in de hemel (Mark.16:19)

Lezen: Mark.16:15-20 (p.404: hemelvaartsdag)

Na zijn opstaan uit het graf is Christus niet meer, zoals tevoren, met zijn leerlingen opgetrokken. Hij verschéén hen slechts voor kortere of langere tijd. Bovendien maakte Hij het hen onmogelijk Hem uit zichzelf te herkennen. (Luk.24:16,31; Joh.20:14; 21:4). Hierdoor bereidde Christus zijn leerlingen voor op zijn definitieve vertrek.

En nu, veertig dagen na het paasfeest, was het zover. Jezus ging met zijn leerlingen Jeruzalem uit, in de richting van Bethanië. Toen zagen zijn leerlingen opeens, hoe zijn voeten losraakten van de grond en Hij al verder opsteeg, tot een wolk Hem aan hun oog onttrok. Dat namen ze waar (Hand.1:9). Maar Markus voegt hier in één adem aan toe: "En Hij nam plaats aan de rechterhand van God." Al had niemand dit gezien, voor Markus was het een bewezen zaak. Want hij geloofde God op zijn woord, vermeld in bijv. Ps. 110:1 (verg. Mark.12:35-37). Hiermee bedoelde Markus overigens niet zozeer een pláátsaanwijzing te geven: "Christus is daar en daar." Het gaan zitten aan Gods rechterhand ziet op de positie die Christus in de hemel heeft gekregen: Namens zijn Vader bestuurt Hij heel de wereld en wel ten behoeve van de zijnen. Door zijn lijden heeft Hij de grondslag gelegd voor hun redding. Door zijn tronen in de hemel kan Hij op die grondslag voortbouwen, totdat hun volledige redding een feit is.

Daarom kan Lukas vertellen (24:52), dat Christus' vertrek voor zijn leerlingen een reden tot grote vreugde was. Ze mochten een moeilijke tijd tegemoet gaan: hun boodschap zou bij jood en heiden op verzet stuiten. Maar ondertussen troonde hun Heer verheven boven alles in de hemel. Wat voor ontmoedigende ervaringen zij ook zouden hebben, niets kon Christus tegenhouden zijn heilzame plannen met de zijnen uit te voeren. Ook voor ons is dit bemoedigend. Gaan we alleen af op de waarneembare feiten, dan is er alle reden in zak en as te zitten. Want de christenen lijken in de wereld al minder ruimte te krijgen. Ook persoonlijk kunnen we zomaar in de moeite zitten.

Maar verbonden met Christus weten we: Bepalend is niet in welke situatie wij verkeren, maar dat Hij in de hemel als koning heerst. Daardoor blijft de kerk toekomst hebben. Met Christus als haar onaantastbaar Hoofd is zij ook zelf onaantastbaar. En ook als we persoonlijk op een dood spoor terechtgekomen lijken, kunnen we ervan opan: dit dode spoor zal eens een doorgaande route blijken naar onze eindbestemming.

Om Christus' lijfelijke afwezigheid op aarde kunnen we dus blij zijn. Want zijn heersen in de hemel geeft ons de zekerheid, dat het goddelijk reddingsplan onstuitbaar uitgevoerd wordt.

De beloofde Heilige Geest gekomen (Hand.2:16-17a)

Lezen: Hand.2:1-18 (p.405: eerste pinksterdag)

Die pinksterdag, vijftig dagen na Christus' sterven, klonk ergens in Jeruzalem opeens een geluid dat leek op een hevige windvlaag. Op het horen daarvan snelden de nieuwsgierigen toe. Ze troffen een aantal jongeren aan, die ze wellicht herkenden als Jezus' leerlingen. Bij hen namen ze nog een ander verschijnsel waar: iets dat op vuur leek en zich in tongen verdeelde, waarop deze vuurtongen zich neerzetten op het hoofd van alle aanwezige leerlingen. Bovendien hoorden de gelovige toeschouwers hen God prijzen om zijn daden, maar heel opmerkelijk: ieder vernam dat in zijn eigen taal. Het spreekt vanzelf dat ze stomverbaasd waren. Niet-gelovige aanwezigen dreven echter de spot met alles.

Daarom stond Petrus toen op. Hij begreep dat die uitzonderlijke verschijnselen uitleg nodig hadden. Ze dienden zo als inleiding op zijn toespraak. Die was het belangrijkste van deze pinkstermorgen. En wat maakte Petrus duidelijk? "Die wind en dat vuur tonen aan, dat de Heilige Geest als regen is uitgegoten." Daar hadden ze zelf op kunnen komen. Want in de Bijbel wordt de Geest vaak vergeleken met de wind (in de oorspronkelijke talen wordt voor beiden trouwens hetzelfde woord gebruikt). Zoals de wind blaast waarheen hij wil, zonder zich te laten tegenhouden, zo gaat ook de Geest onstuitbaar zijn gang (verg. Joh.3:8). Verder heeft Johannes de Doper Geest en vuur met elkaar verbonden: Zoals vuur het goede zuivert en het verkeerde verbrandt, zo zet de Geest de gelovigen in brand voor God (verg. 1 Thess. 5:19), terwijl Hij de ongelovigen via het Woord veroordeelt (Matt.3:10-12).

De wind en het vuur waren er dus een waarneembaar teken van, dat de Geest verschenen was. Anders is Hij altijd in het verborgene werkzaam, maar bij deze gelegenheid liet Hij zich ook horen en zien. Jeruzalem moest goed weten wat er aan de hand was. Uit de verschijnselen zelf heeft men dit onvoldoende kunnen opmaken. Daarom begon Petrus met een aanhaling uit het O.T. Want alleen Gods Woord kon met gezag de gebeurtenissen verklaren. Wat hier gaande was, zei Petrus, was al door Joël aangekondigd. Nu waren namelijk de laatste dagen aangebroken, de tijd waarin God toewerkt naar de allerlaatste dag. Op die dag brengt Hij de nieuwe wereld tot stand, terwijl Hij zijn vijanden uitschakelt. In de laatste dagen hiervoor komen dan ook Gods belofte en bedreiging met bijzondere aandrang op ons af. Van de bedreiging hebben de joden dat gemerkt: Zo'n 35 jaar na Petrus' toespraak is Jeruzalem verwoest. Daarom komt het er ook voor ons erg opaan. We moeten de Geest via de Bijbel op ons laten inwerken en op de Here vertrouwen. Dan is er voor ons redding in deze laatste dagen.

De komst van de Geest als bewijs van Christus' koningschap (Hand.2:33)

Lezen: Hand.2:21-36 (p.406: tweede pinksterdag)

De kern van Petrus' toespraak uit Hand.2 is wel dit: "Jezus, die door uw toedoen is omgebracht, leeft en troont in de hemel." Dit moet voor voor vele van zijn toehoorders een hele schok zijn geweest. Want tot dan toe waren ze ervan overtuigd, dat het gedaan was met Jezus. Maar nu hoorden ze van Petrus: Christus' dood betekende niet zijn einde. In plaats dat zijn lichaam tot ontbinding was overgegaan, was het weer levend geworden. Daarvan waren zij getuigen. Trouwens al uit het O.T. konden ze aflezen, dat het graf onmogelijk het laatste over Christus kon zijn. Maar er viel meer te zeggen: Terwijl zij Christus begonnen te vergeten, had God Hem omhooggeheven naar de hemel en naast zich op de troon gezet. Ook dit was tevoren al bekend gemaakt. Als Petrus' toehoorders God op zijn woord geloofden, kon het voor hen vaststaan, hoe volledig zij er met Jezus naast waren.

Ze hoefden echter niet alleen af te gaan op Gods Woord. Petrus kon daarnaast wijzen op de hoorbare en zichtbare komst van de Geest. Doordat Christus naar de hemel was gegaan, had Hij de beschikking gekregen over de (door God via de profeten) beloofde Geest. Vandaar dat Hij de Geest die pinkstermorgen als regen kon uitgieten.

Wat diens werk is, spreekt eigenlijk vanzelf: Jezus' glorie laten uitkomen. Dat is het nieuwe aan wat de Geest nu doet. Soms wordt gedacht, dat Hij vóór pinksteren amper onder de mensen werkzaam was. Dat is onwaar. Ook vroeger zal geloof door Hem tot stand zijn gekomen. Maar anders dan voorheen worden de gelovigen nu door de Geest met Christus verbonden. Vóór Jezus' plaatsvervangend werk kon daar geen sprake van zijn. We kunnen pas één gemaakt worden met Hem vanaf het moment dat Hij alle macht bezit. Het gaat de Geest dus om Christus. Die heeft Hem uitgezonden om mensen tot zijn onderdanen om te vormen.

Door zijn toespraak riep Petrus zijn luisteraars dan ook op: "Erken dat Jezus de Christus is en Heer van de wereld." Deze oproep gaat ook naar ons uit. Het is waar, wij moeten het doen zonder allerlei verschijnselen. Maar dat Christus' Geest is verschenen, is door het bestaan van het N.T. overduidelijk. Daarin hebben de apostelen vastgelegd wat ze van Christus hebben gehoord en gezien, en wat daarvan de betekenis is. Dat was alleen mogelijk, doordat Christus' Geest op hun herinnering en hun bevattingvermogen heeft ingewerkt (Joh. 14:26; 16:12-13). Op grond van hun getuigenverklaringen met uitleg hebben we geen enkele reden eraan te twijfelen, dat Christus daadwerkelijk als koning heerst.